

AMSTERDAM BORN CHILDREN AND THEIR DEVELOPMENT

ONDERWIJS

ABCD Studie

De eerste resultaten

Aya Crébas

"Preventie is misschien geen sexy onderwerp, maar het getuigt van slechte politiek wanneer je niet investeert in onderzoek op dit gebied", aldus Kadisha Arib, Tweede Kamerlid voor de PvdA in haar openingstoespraak tijdens het congres over het Amsterdam Born Children and their Development (ABCD) onderzoek op 31 maart 2006.

Het is belangrijk om preventieve maatregelen te kunnen baseren op 'evidence'. De prospectief opgezette ABCD-studie voorziet hierin, want die is gericht op de invloed van leefgewoonten tijdens de zwangerschap op de gezondheid en ontwikkeling van het kind bij geboorte en op latere leeftijd. Specifieke aandachtspunten zijn ondermeer oorzaken van perinatale sterfte en vroeggeboorte, een te laag geboortegewicht en de gevolgen van stress bij de zwangere vrouw. Aan het onderzoek hebben in totaal 8.267 zwangeren aan deelgenomen.

Ongeveer 5.000 kinderen worden de komende jaren in hun ontwikkeling gevolgd: vanaf hun geboorte tot het moment dat zij jonge volwassenen zijn. "Dat zoveel vrouwen hun medewerking aan het onderzoek hebben gegeven, is vooral te danken aan de betrokkenheid van verloskundigen", zeggen de projectleiders professor dr Gouke Bonsel, hoogleraar Sociale Geneeskunde en verbonden aan het AMC en dr Marcel van der Wal, epidemioloog bij de GGD Amsterdam. Door Vetc-ers

(Voorlichters eigen taal en cultuur) in te schakelen is het mogelijk om de invloed van etniciteit als een afzonderlijk aandachtspunt mee te nemen: er is een tamelijk evenredige verdeling gerealiseerd tussen de autochtone en de allochtone bevolkingsgroepen.

ABCD levert massieve bewijzen

Het grote en multiculturele cohort van de onderzoeksgroep verleent aan de uitkomsten van de ABCD-studie een unieke relevantie. Dat geldt bijvoorbeeld voor de toetsing van de 'Barker-hypothese' ofwel de *foetal programming hypothesis* die stelt dat emoties van de zwangere vrouw het biologische systeem van de foetus 'programmeren' via hormoonwerking. Uit kleinschaliger onderzoek is bekend dat een dergelijk verband bestaat. Maar met de ABCD-studie zijn er voor het eerst zulke massieve bewijzen dat die moeilijk te negeren zullen zijn. Voor de toetsing zijn externe criteria gebruikt. Zo is de relatie nagegaan tussen stress en depressies bij de aanstaande moeder en het overmatig huilen van de baby. Uit de ABCD-studie blijkt dat dit risicofactoren zijn: vrouwen met deze symptomen krijgen vaker een huilbaby. Die situatie brengt nieuwe risico's met zich mee. Zo is het veelvuldig huilen van de baby de belangrijkste oorzaak van mishandeling tot de leeftijd van 1 jaar. Er is een negatieve invloed op de hechting. Verder is de kans groter dat er later allerlei gedragsproblemen ontstaan. Preventie kan hier

veel leed voorkomen, bijvoorbeeld vanuit psychosociale interventieprogramma's voor aanstaande moeders die kampen met deze vorm van stress.

Werkcondities moeder versus geboortegewicht kind

In de ABCD-studie is de invloed van de werkcondities van de aanstaande moeder getoetst aan het geboortegewicht van de baby. Dat is gerelateerd aan de groei van de foetus tijdens de zwangerschap. Gebleken is dat een werkweek van meer dan 32 uur in combinatie met een lage controle over de eigen arbeidsomstandigheden en een hoge werkdruk bij de vrouwen leidt tot een verlaging van het geboortegewicht. De gegevens laten zien dat die relatie er al is in het eerste trimester. Die suggereren dat het verstandig is voor vrouwen met een kinderwens om al voor de

Aya Crébas, auteur en onderzoeker bij onderzoeksbureau Crébas CC + G (Communicatie, Cultuur en Gezondheid)

zwangerschap de werkdruk te verminderen. De verlaging van het geboortegewicht onder invloed van werkstress ligt in dezelfde orde als het effect van roken. Deze gegevens maken onder de deelnemers aan het congres nogal wat reacties los, zoals 'moeten we dan terug naar de jaren vijftig van de vorige eeuw, toen vrouwen stopten met werken zodra zij getrouwd waren?' Of: 'als je ziet hoeveel energie de overheid steekt in het stoppen met roken, wat zullen ze hiermee gaan doen?' Dat zware arbeidsomstandigheden een zeer serieuze factor zijn blijkt ook uit de gegevens over de risicofactoren bij pre-eclampsie. De klinische symptomen treden pas op na 20 weken zwangerschap, maar vermoedelijk is er al aan het begin van de zwangerschap een onvoldoende ontwikkeling van de bloedvaten naar de placenta. Die zou later kunnen leiden tot pre-eclampsie. Uit het onderzoek blijkt dat er in elk geval een relatie is met een hoge werkdruk. Voor het ontwikkelen van preventiestrategieën gaan de onderzoekers samenwerken met het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten.

Taal heeft invloed

De onderzoekers van de GGD en het AMC besteden systematisch aandacht aan etnische verschillen. Het voert te ver om die hier te bespreken. Dat ligt anders voor het deelonderzoek naar de etniciteit in relatie tot het gebruik van foliumzuursupplementen tijdens de zwangerschap. Verschillen op dit vlak zijn tevens een indicatie van de bredere invloed van de taalvaardigheid van de zwangere vrouw. Gegevens hierover zijn van belang, omdat de gangbare gezondheidsvoorlichting haar alleen bereikt als zij het Nederlands voldoende beheerst. Ook de communicatie met de zorgverlener en de toegang die zij heeft tot het zorgsysteem is afhankelijk van haar taalvaardigheid. De gegevens over het foliumzuurgebruik stemmen pessimistisch. Dat ligt laag voor allochtone vrouwen. 'Dit reflecteert een gebrek aan kennis, wat weer verband houdt met hun slechte taalvaardigheid' aldus de onderzoekers. Zij menen dat dit probleem aan de ene kant vraagt om specifieke maatregelen zoals het verbeteren van de voorlichting in de eigen taal. Aan de andere kant is het ook een kwestie van een

betere inburgering, zoals het volgen van Nederlandse taalcursussen.

Een ander deelonderzoek in het kader van de ABCD-studie waarin etniciteit een factor is van grote betekenis heeft betrekking op de zwangerschapscontroles. Alle niet-Nederlandse bevolkingsgroepen beginnen hiermee te laat. Dit groot-schalige onderzoek heeft bevestigd wat op basis van andere gegevens ook naar voren is gebracht. Door hun late start komen deze zwangere niet meer in aanmerking voor prenatale screening en diagnostiek. Zij krijgen bovendien een minder goede prenatale zorg. Mede hierdoor is er sprake van een relatief hoge perinatale sterfte binnen de allochtone bevolking. Ook verder staat de gezondheid van deze moeders en baby's op het spel en daarmee de toekomst van hele bevolkingsgroepen. De ABCD-studie zal nog voorzien in nadere gegevens over de oorzaken van de hogere perinatale sterfte in Nederland. Er zijn plannen om - in samenwerking met Vetc-ers - cultuurspecifieke preventieprogramma's aan te bieden, zodat alle aanstaande moeders eenzelfde kwaliteit van zorg ontvangen. □

